
MEKANISMI REALISMI

SIVILISAATION KÄYTTÖOHJE

ELIAS KUNNAS

MEKANISMIREALISMI

MEKANISMIREALISMI

Sivilisaation käyttöohje

Elias Kunnas

2026

© 2026 Elias Kunnas

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons
Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen
(CC BY-NC-SA 4.0) -lisenssillä.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.fi>

ISBN 978-952-88-1577-8 (pehmeäkantinen)

ISBN 978-952-88-1578-5 (kovakantinen)

ISBN 978-952-88-1579-2 (PDF)

ISBN 978-952-88-1580-8 (EPUB)

Toinen painos (V1.1)

Kustantaja: Curiosity Oy

Kansi ja ulkoasu: Elias Kunnas

Ladonta: LuaLaTeX

Kirjasin: Libertinus

YKL 32.01

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

Tekstin- ja tiedonlouhinta (tekijänoikeuslain 13b §), mukaan lukien tekoälymallien
koulutus, on sallittu rajoituksetta.

<https://mekanismirealism.fi>

Helsinki 2026

Sisällys

Prologi: Vakaus on ruumiin tila	1
Käsitteellinen pohja	5
Sivilisaation neljä pilaria	5
Vikasekvenssi: Sivilisaatio kuolee päästä alaspäin . .	6
Miksi tämä kirja keskittyy pilareihin II, III ja IV . . .	6
Kolme analyysikerrosta	7
Sivilisaatiohorisontti ja mittakaavavirhe	7
Arvojen kolme kategoriaa	8
Humen giljotiinin ohitus	9
Kalvo ja raja	10
Täyslaskenta, ei ideologia	10
Mallin rajat: Kartta ja maasto	13
Avainmekanismit	14
Yhteenveto	15
1 Kolme ontologista virhettä	17
Virhe I: Nolla-aikahorisontti	17
Suunnittelun illuusio	17
Biologinen haavoittuvuus	18
Kustannusten ulkoistaminen	18
Empatia kaapparina	19
Virhe II: Yksilö ensisijaisena	20
Palveluautomaatti-ontologia	20
Solmu verkostossa	20
Syöpäsoluontologia	21
Individualismin paradoksi	21
Virhe III: Oikeudet ilmaislounaana	22
Vaade jonkun toisen työhön	22
Termodynamiikan laki	22

	Lattia joka on katto	23
	Vaade tuleviin sukupolviin	23
	Kolmio joka estää näkemisen	23
	Maaperä: Varianssin kieltäminen	24
	Miten kolmiosta pääsee ulos?	25
I	UNI	27
2	Näennäisliike	29
	Auto irti maasta	29
	SOTE: 18 vuotta paikallaan	30
	Triviaalin tyrannia	31
	Rituaalinen toiminta	32
	Väsytys signaalina	33
	Tietosaaste	34
	Kuka pyörittää teatteria?	34
3	Virtuaalinen todellisuus	35
	Signaali ja kohina (Latenssiharha)	36
	DDoS-hyökkäys demokratiaa vastaan	37
	Simulaatio ja zombikieli	38
	Hypernormalisaatio: Kartta on väärä	39
	Humen giljotiinin ohittaminen	40
	Mimeettinen kriisi: Sijaistoiminto	41
	Symbolit vs. atomit	41
	Todellisuuden paluu	42
II	KONE	43
4	Fysiikka ei neuvottele	45
	Mittari 1: väestönrakenne	46
	Yltäkylläisyyden ansa	47
	Mittari 2: Investointiaste	48
	Mittari 3: Korkokulut	48
	Kolme velkaa	49
	Aikajana: 2030-luvun puoliväli	49
	EROEI: Symbolit korvaavat atomit	50
	Aikaloisinta: Tasevarkaus	51

Demokraattinen räikkä	51
Elinvoiman verotus	52
Itsemurha-algoritmi	53
Avaruusmissio-ongelma	53
Fysiikka voittaa	55
5 Kannustinketju	57
Veden laki (Evoluutio voittaa intention)	57
Agentti 1: Poliitikko (Aikaloinen)	60
Agentti 2: Virkamies (Poikkeamien normalisointi)	61
Agentti 3: Äänestäjä	62
Agentti 4: Media	62
Agentti 5: Etujärjestö	62
Gerontokratian lukko: Horisontin romahdus	63
Moloch	64
Kohtaloluvut + Mesaoptimointi = Järjestelmätason sokeus	64
Ironian fraktaali	65
Miksi "paranna kannustimia" ei toimi	66
Ohjausvoima: $O = K \times C \times S$	67
Pahiksia ei tarvita	67
6 Valintapaine ja jännite	69
Rauhan myrkkyy	69
Hormeesi: Myrkkyy ja lääke	70
Ajallinen sokeus	71
Jännite: Keinotekoinen gravitaatio	71
Sisäisen pelin ylivalta	72
Negatiivinen valinta: Kuka puhuu zombia?	72
Synteettinen jännite	72
Apoptoosin tarve	73
7 Veto-verkko ja selvitysvalta	75
Epäsymmetria: Latenssivaurio	76
Veto-verkon topologia: Sarjakytkentä	77
OODA-looppi: Aikasota	78
Selvitysvalta: Latenssigeneraattori	78
Poliittinen pakastin	79
Vesittämisen teknologia	79
Konsensuksen harha	80

Käänteinen valikoituminen: Tulevaisuuden syöminen . . .	81
Järjestelmän hinta: Aikavarkaus	81
8 Vallan haihduttaminen	83
Arkkitehtien perintö	84
Koiviston ylikorjaus: Zombi-instituutio	84
Kosketusvastuuansa	85
Monimutkaisuuspesu	86
Tulkintaketju	87
Luottamus avoin silmukka	88
Tahrattomien kyvyttömiä nousu	89
Eliitin veritulppa	89
Instituutiot eläiminä: Metabolinen hirviö	90
Missiotyhjiö: Telos vai Entropia	91
Kartta ei hoida potilasta: Latenssikone	92
Himmelihierarkia	93
III TODISTE	95
9 Kapasiteetti	97
Jännitteen paluu	97
Näennäisliikkeen loppuminen	98
Mesaoptimoijien linjautuminen	99
Ohjausvoiman yhtälö: Fysiikka	99
Veto-verkon romahdus	101
Selvitysvalta kääntäjänä (Compiler)	102
Historiallinen kyvykkyys: Säännöt vs. selviytyminen . . .	103
Protokollakuuliaisuus	103
Suomen Kansallistase	104
Jännite vapauttaa kapasiteetin	105
Käyttäjärjestelmä on rikki, ei kansa	105
Jännite ilman sotaa	105
IV PÄIVITYS	107
10 Protokolla vs. Poliitiikka	109
Poliitiikka on aie	110
Aie vs. Koodi	110

Tyhjä termostaatti	111
Liturginen laki	112
Zombilaki: Latenssikone	113
Protokolla estää mesaoptimoinnin: Syntropiapumppu . . .	114
Protokolla vähentää semanttista eroosiota	115
Elinaikakerroin todistaa	115
Tahto ja toteutus: Demokratian rajapinta (API)	116
Sivilisaation kerrokset: Kansallistaseen suoja	117
Automaatio on armollinen: Hallittu alasajo	118
Näkökulman muutos	118
11 MeV – Mekanismivirasto	119
Historiallinen ennakkotapaus: Poistettu funktio	120
Ydintila ja käyttäjätila (Kernel vs. User Space)	121
Miksi MeV on suunniteltu näin: Epäonnistumisten opetukset	122
Jännitteen lähde: Latenssin poisto	123
MeV ja Hayekin tieto-ongelma	124
Ratkaisukartta: Episteeminen immuunijärjestelmä	125
Ennen ja jälkeen	126
Seitsemän ydinprotokollaa	127
Kielellinen hygienia	129
Episteeminen infrastruktuuri	130
Radikaali peloite: Insentiivisuodatin	132
Varoventtiilit	133
Esimerkki: SOTE	135
Virheen asymmetria	136
MeV on siirtymäarkkitehtuuri	136
Miksi telokratia laajentaa Pareto-rintamaa	137
Demokratia on mekanismi	138
12 Lukon avaaminen	141
Friedmanin doktriini: Tyhjiön laki	141
Varjokomitea: Varavoimala	142
Avoimen koodin legitimitteetti	143
Binäärinen valinta	144
Sveitsin malli	144
Joustamaton vähemmistö	145
Lennota vaihto	145
Faasitransitio	146

V	TARKOITUS	147
13	Totuuden arkkitehtuuri	149
	Laatu: Syntropian estetiikka	149
	Taakka on lahja: Kantava rakenne	150
	Hoivan vankila: Hoito joka vammauttaa	151
	Kukoistus on turvamarginaali	152
	Kolmio ja sen purkaminen	154
	Tasa-arvon termodynamiikka	154
	Hegelin haamu	155
	Hiljaisuuden spiraali	156
	Viisaus vaatii konfliktia	157
	Totuuden ja tarkoituksen solmu	157
	Leväperäisyyden kirous	158
	Todellisuuskuri	159
	Arvo on hinta	159
	Elinvoimaisuus	160
	Perimmäinen päämies: Ylisukupolvinen sopimus	161
	Mekanismi voi muuttaa kulttuuria	161
	Puutarhurivaltio: Via negativa	162
14	Elinvoimaisuus	163
	Onnellisuusharha	164
	Simulaation loppu	165
	Saaristo sumussa	165
	Hakufunktio	166
	Generatiivinen silmukka	166
	Vaatimuslista	167
	Vähemmistösääntö	168
	Totuuden huojennus	169
	Mitä seuraavaksi	169
	Aikuisten huone on tyhjä	171
	Tunnistussignaali	171
	Kyynisyys on pelkuruutta	172
	Uusi vakavuus	172

VI TYÖKALUPAKKI	173
Radikaalin selkeyden manifesti	175
Kielen valta	177
Miksi näitä kuvioita syntyy?	178
Miksi selkeä kieli on tärkeää?	179
Semanttiset matkalaukut	180
I. Semanttinen tyhjentäminen	183
1. Semanttinen tyhjiö	183
2. Semanttinen eroosio	184
3. Katteettomat vaateet	185
4. Zombilaki	186
II. Monimutkaisuuspesu	186
5. Tilallinen pesu	187
6. Ajallinen pesu	187
7. Kausaalinen pesu	188
8. Vastuunpesu	189
III. Huomion ja ajan manipulaatio	189
9. Huomionpesu	189
10. Selvitysvalta	190
IV. Aseistettu läpinäkymättömyys	190
11. Luettamattomuuskilpi	190
V. Passiivikieli ja toimijuuden häivyttäminen	192
12. Passiivi	192
13. Nominisointi (Zombisubstantiivi)	193
14. Pakkoretoriikka	194
VI. Symbolien kaappaus	194
15. ROP-hyökkäys	194
16. Kehystysmanipulaatio	195
VII. Tunnekieli ja moraalinen suojaus	196
17. Empatia-ansa	196
18. Hyvepesu	196
VIII. Episteeminen suojaus	197
19. Panosharha	197
20. Latenssisokeus	198
21. Mallisokeus	198
22. Puhtaus-argumentti	199
IX. Toivelista-hallinto	199

23. Toivelista-perustuslaki	199
X. Suomen erityisongelmat	200
24. Rakenteellinen tyhmyys	200
25. Luottamusansa	201
XI. Kognitiivinen työkalupakki	202
Yhteenvetotaulukko	202
Käyttöohje	203
XII. Selkeys on sivilisaation huoltoa	203
Sanakirja	205
I. Fysiikka ja reunaehdot	205
II. Pesut ja hämärrytys	210
III. Signaalit ja informaatio	212
IV. Institutionaaliset patologiat	216
V. Pääomat	220
VI. Aika ja sukupolvet	222
VII. MeV ja ratkaisut	223
VIII. Käsitteet ja uudelleenmäärittelyt	227
Aakkosellinen hakemisto	231
VII LITTEET	235
Teorettinen tausta	237
I. Sukupuu	238
II. Julkisen valinnan teoria: Isoisä	239
Oikea diagnoosi	239
Väärä lääke	239
III. New Public Management: Epäonnistunut toteutus	240
Mitä NPM yritti	240
Miksi NPM teki asiat huonommiksi	241
IV. Holmström: Miksi NPM epäonnistui	242
Ydinoivallus	242
Holmströmin varoitus	242
Miksi ristiriitaa ei ole	242
Mitä Holmström tarjoaa mekanismirealismille	243
V. Mekanismisuunnittelu: Hienostunut työkalu	243
Ydinoivallus	243
Menestyksiä	243

	Miksi ei sovellettu hallintoon laajasti	243
	Mitä mekanismisuunnittelu tarjoaa	244
VI.	Hayek: Tietämysongelma	244
	Ydinoivallus	244
	Miksi Hayek on relevantti mekanismirealismille	244
	Mitä Hayek tarjoaa mekanismirealismille	245
VII.	Kybernetiikka: Unohdettu esi-isä	245
	Ydinoivallukset (1940–1970-luvut)	245
	Viable System Model (VSM)	245
	Cybersyn (Chile, 1971–1973)	246
	Miksi kybernetiikka unohdettiin	246
	Mitä kybernetiikka tarjoaa mekanismirealismille	246
VIII.	Tekoälyn linjaus: Moderni kehys	247
	Keskeiset käsitteet	247
	Miksi tekoälyn linjausta ei ole sovellettu hallintoon	247
	Mitä tekoälyn linjaus tarjoaa mekanismirealismille	247
IX.	Ostrom: Empiristi	248
	Keskeinen kontribuutio	248
	Keskeiset löydökset	248
	Miksi Ostromia ei arvosteta tarpeeksi	248
	Mitä Ostrom tarjoaa mekanismirealismille	248
X.	Evoluutiobiologia: Valintapaineen poistuminen	249
	Puuttuva valintapaine	249
	Miksi evoluutiobiologia on relevantti	249
XI.	Termodynamiikka: Kiistämättömät reunaehdot	249
	Fysiikan lait	249
	Miksi termodynamiikka on relevantti	249
XII.	Legibilibiteetti ja valtio: Scottin kritiikki	250
	Ydinoivallus	250
	Miksi Scott on relevantti mekanismirealismille	250
	Mitä Scott ei tarjonnut	250
XIII.	Termofysiikka ja metafysiikka	251
	Georgescu-Roegenin perustus (1971)	251
	Prigoginen syntropia (1977)	251
	Miksi tämä silta puuttui	251
XIV.	Telos ja etiikan fysiikka	252
	Ongelma	252
	Ohitusyritykset	252
	Mekanismirealismien ohitus	252

Mitä telos-perintö tarjoaa mekanismirealismille	253
XV. Sivilisaatiohistoria: Varoitukset menneisyydestä	253
Tainterin monimutkaisuuden romahdus	253
Turchinin sekulaariset syklit	253
XVI. Kielellinen hygienia: Unohdettu ulottuvuus	254
Ydinoivallus	254
Diagnoosilinja	254
Miksi perintö unohdettiin	255
Mitä kielellinen perintö tarjoaa mekanismirealismille	255
XVII. Synteesi: Miksi kukaan ei ratkaissut ongelmaa	256
Miksi synteesiä ei syntynyt aiemmin?	256
XVIII. Mitä mekanismirealismi lisää	257
Mikä on aidosti uutta	257
XIX. Sivilisaation huolto	259
1. Kausaalisen totuuslähteen ylläpito	259
2. Salienssi-rajapinta ja “automaattiset laukaisimet”	259
3. Episteemisen pääoman uusiutuva tuotanto	259
4. Lennosta vaihto -strategia	260
5. Sivilisaatiotason tavoitelinjaus	260
XX. Lukusuositukset	260
Aloittelijalle	260
Syventävälle	261
Tekniselle	261
Filosofiselle	261
Termofysiikka ja metafysiikka	261
Kieli ja käsitteet	261

Systemivirheet, tabut ja episyklit **263**

Mitä oikeastaan vaaditaan?	263
I. Maallinen teologia	265
1. “Tämä sivuuttaa moraalin” (Etiikka mekanismina)	265
2. “Ihmisarvo on ääretön” (Inflaatioharha)	266
3. “Ihmisoikeudet ovat universaaleja” (Resurssisokeus)	267
4. “Ihmishengellä ei ole hintaa” (Turvallisuus)	269
5. “Ihmiset eivät ole koneita” (Mekanismiharha)	270
6. “Tehokkuus on kylmää” (Latenssivaurio)	271
7. “Entä kontribuutio-kyvyttömät?” (Kykyharha)	272
8. “Kaikki voivat oppia mitä vain” (Kapasiteettitabut)	274
9. “Sivistystä ei voi mitata rahassa” (Sakralisaatio)	275

10. "Tämä uuvuttaa ihmiset" (Kitkadiagnoosi)	276
11. "Vastuu on kohtuutonta" (Moraalikato)	278
II. Episteeminen sokeus ja tiedon vääristely	280
12. "Datan kerääminen on syrjivää" (Sokeuden hyve)	280
13. "Erot johtuvat syrjinnästä" (Todistustaakan käänttö)	281
14. "Arvopohjainen mandaatti" (Oikosulku)	282
15. "Konsensus on vakauden tae" (Sopeutuskyky)	284
16. "Kukaan ei tiedä mikä toimii" (Kausaalisuus)	285
17. "Entä jos malli on väärässä?" (Virheen asymmetria)	287
18. "Kausaalimallit ovat monimutkaisia" (Auditointi)	289
19. "Lisää byrokratiaa?" (Säätöteoria)	290
20. "Liian monimutkainen" (Monimutkaisuuspesu)	291
21. "Laskematta jättäminen" (Tietämättömyys)	292
22. "Suomi on aina selvinnyt" (Optimismiharha)	293
23. "Suomi on onnellisin maa" (Rahanpesu)	294
24. "Esimerkit on valikoitu" (Havainnollistus)	295
III. Juridinen fetisismi ja hallinnollinen kitka	296
25. "Oikeusturva vaatii hidasta käsittelyä" (DoS-hyökkäys)	297
26. "Hitaus on turvallisuutta" (Latenssiharha)	298
27. "Sääntely suojaa kansalaisia" (Monimutkaisuuspesu)	299
28. "Nollariski on tavoitteemme" (Madonreikä)	300
29. "Perustuslaki on neutraali" (Katteeton lupaus)	301
30. "Perustuslaki estää tämän" (Fundamentalismi)	302
31. "EU määrää kaiken" (Vastuunpesu)	304
32. "Sopimukset estävät" (Byrokraattinen idolatria)	305
33. "Tämä on teknokratiaa" (Politiikan suoja)	307
34. "Tämä vie vallan" (Harkintavallan harha)	309
35. "Tämä on fasismia" (Autoritaarisuussyytös)	310
36. "Oikeus valita itsetuho" (Valinnanvapausharha)	311
37. "MeV kaapataan" (Kaappausriski)	313
38. "Tämä ei ole poliittisesti mahdollista" (Kriisi-ikkuna)	314
IV. Termodynaaminen tappio ja talous-uskonnot	315
39. "Markkinatalous ratkaisee" (Zombikapitalismi)	315
40. "Työ on parasta sosiaaliturvaa" (Volyymiharha)	316
41. "Sosiaaliturva auttaa heikoimpia" (Kyvykkyysloukku)	317
42. "Suomi on hyvässä kunnossa" (Dekapitalisaatio)	318
43. "Tämä tappaa maaseudun" (Asutusharha)	319
44. "Rakentaminen on elvytystä" (Investointiharha)	320
45. "Monimuotoisuus on voimavara" (Kitka)	321

46. "Tasapäästäminen" (Osaamispääoman tuho)	322
47. "Teknologia/AI ratkaisee" (Alibi)	323
48. "Verottamalla ratkaistaan" (Kapasiteetti)	324
49. "Lääkäreihin ei vaikuta vero" (Aggregaatio)	326
50. "Tämä korjaantuu resursseilla" (Vajauslaskenta)	327
V. Telos-kato ja sivilisaation konkurssi	327
51. "Miksi välittää huomisesta?" (Aikalaisuus)	328
52. "Eläkkeisiin ei voi koskea" (Omaisuuuden suoja)	329
53. "Lapset ovat yksityinen harrastus" (Telos-kato)	331
54. "Perhe-etuuksiin ei saa koskea" (Katteeton lupaus)	332
55. "Ilmasto on ainoa tulevaisuusvelka" (Peiteoperaatio)	333
56. "Degrowth on ratkaisu" (Kognitiivinen rahanpesu)	334
57. "Rajat ovat vanhanaikaisia" (Rajapintaharha)	335
58. "Pienet häiriöt eivät kaada" (Luottamus-erosio)	336
59. "Tämä on vain oikeistopolitiikkaa" (Kategoriavirhe)	338
60. "Tämä on markkinauskovaisuutta" (Yksityinen valta)	340
61. "Eliitti tuhoaa tarkoituksella" (Mekanismiyleisyys)	342
62. "Tämä on liian filosofista" (Telos-sokeus)	343
63. "Tämä on vain metaforaa" (Fysikalismin pelko)	345
64. "Pääoma on kuvitteellista" (Tuotantokyky-sokeus)	346
65. "Totuus on puolivälissä" (Keskitien harha)	348
66. "Miksi Suomen pitäisi selviytyä?" (Nihilismi)	349
67. "Miksi kukoistus?" (Koordinaatiovirhe)	350
68. "Miksi ääretön aikahorisontti?" (Entropia-ansa)	351
Ideakatalogi	353
I. Uudet synteetit	354
Kukoistus on turvamarginaali	354
Humen giljotiinin ohitus	354
Arkkitehtuuri yli tahdonvoiman	355
MeV synteettisenä valintapaineena	355
Generatiivinen silmukka	355
Kosminen imperatiivi	356
Kansallistase: Virta vs. varanto	356
Täyslaskenta	356
Ohjausvoima-yhtälö	357
Leväperäisyys entropian äänenä	357
Puutarhurivaltio vs. tehdasvaltio	357
Latenssi on myrkkä	358

Kaikki haluavat muuttaa Suomen suuntaa. Äänestäminen ei ole kuitenkaan toiminut – koska ongelma ei ole kuljettajassa vaan koneessa.

Kukaan ei katso arkkitehtuuria. Katsomme ihmisiä, puolueita, lupauksia – emme kannustimia, takaisinkytkentöjä, aikahorisontteja.

Ja syvempi ongelma: **Suomella ei ole päämäärää.** Demokratia vastaa kysymykseen *kuka päättää*. Kukaan ei vastaa kysymykseen *mitä varten*. Ilman suuntaa tehokkuus on zombitoimintaa.

Mekanismirealismi purkaa koneen auki, näyttää miksi se tuottaa huonoja tuloksia hyvistä ihmisistä – ja esittää korjauksen, joka ei vaadi vallankumousta, enemmistöä eikä uusia ihmisiä. Telokratia: hallinto, jolla on päämäärä. Mekanismivirasto: instituutio, joka pakottaa päätöksenteon kohtaamaan todellisuuden.

mekanismirealismi.fi

ISBN 978-952-88-1577-8

9 789528 815778